

POHJOIS-POHJANMAAN TE-KESKUS
Saap. 23. 10. 2009
Dnro Käsitt.

Loppuraportti

MÄKIRAONMÄEN MUSEO- JA KULTTUURIKESKUKSEN ESISELVITYSHANKE

ajalta 1.4.2008-31.5.2009

Jaakko Hautamäki

Hanketiedot

Hankkeen nimi: Mäkiraonmäen museo ja kulttuurikeskuksen esiselvityshanke

Hankkeen hallinnointi: Kannuksen kaupunki

Hankkeen kesto: 1.4.2008 - 31.05.2009

Hankkeen numero/ 3570

Diaari 2356/3570-2008

Hankkeen rahoittaja: Pohjois-Pohjanmaan Te-keskus/Rieska-Leader ry

Hankkeen kustannukset:	Budjetti
Palkat	8800,00
Ostopalvelut	3000,00
Matkakulut	1200,00
Muut kustannukset	2000,00
Yhteensä	15000,00

Hankkeen rahoitus

Eu + valtio	12000,00
Kannuksen kaupunki	3000,00
Yhteensä	15000,00

Sisällysluettelo

Sivu	
4	Hanketiivistelmä
5	Hankkeen tausta
6	Alueen nykytilan kuvaus Hankkeen toiminnallinen kuvaus Arvokas alue
7	Kiinteistöt Alueen vahvuudet Alueen heikkoudet Yhteenvedo alueen nykytilasta
8	Visio ja strategia 2016 Tavoitetila Tavoitetilan saavuttaminen Organisaatio
9	Kolme vaihtoehtoa
10	Julkisen tuen hyödyntäminen
11	Yritysmuodot ja perustamiskulut
12	Kulttuurimatkailutuote
13	Investoinnit
14	Toiminnan tarvitsemat tilat
16	Täydennysrakentaminen Piha-alueet, maisema, istutukset, polut ja rakenteet, valaistus Jatkotoimet, aikataulut
17	Käynnistyneet toimenpiteet
18	Liitteet - Eakr rahoitushakemus luonnos
19	Maisema suunnittelu Mäkiraonmäki
20	Hankkeen haastattelut ja yhteistyötahot, Lähdeluettelo - Mäkiraonmäen kartta, Ympäristökeskuksen inventointilomake ja 1930 luvun rakennuskartta - Tutustumismatkan ohjelma ja yhteenvedo

Tiivistelmä

Mäkiraonmäen alue on vanha historiallinen Kannuksen keskusta. Oskari - Tokoi seura ry teki 25.4.2007 esityksen valtuustoaloitteen avulla Kannuksen kaupunginvaltuustolle. Esityksessä esitetään, että Mäkiraonmäen aluetta ryhdytään kehittämään Kannuksen kaupungin toimesta, kehittämistoiminnan tavoitteena tulisi olla alueen toiminnan matkailullinen kehittäminen ja aktivoiminen.

Arvokas alue

Keski-Pohjanmaan museolta tulleen tiedon mukaan Mäkiraonmäen aluetta on Museoviraston toimesta esitetty Valtakunnalliseksi rakennetun kulttuuriympäristön kohteeksi. Kohde määritelty siten, että se rajoittuu Mäkiraontien, Mäkikujan ja Junkalantien väliselle alueelle, (Karttaliitteessä 1 alue on merkitty punaisella) Lisäksi alueeseen kuuluu Kannuksen kirkko

Visio ja strategia 2016

Mäkiraonmäen alue vuonna 2016 tulisi olla monipuolisen kulttuurimatkailun alue, jossa on ympärivuotista toimintaa ja kulttuurimatkailuun liittyvää aluetta tukevaa palvelutarjontaa. Mäkiraonmäen aluetta hyödynnetään, paitsi eri tilaisuuksien aikana, myös kaupunkipuistona niiden ulkopuolella. Mäkiraonmäen alue on maakunnallisesti merkittävä matkailukohde, mutta samalla myös arvostettu asuinalue, jossa arvostetaan ja ylläpidetään nykyistä jäljellä olevaa rakennuskantaa. Mäkiraonmäen alue on Kannuksen matkailun keskuspaikka, josta saa ja joka tuottaa yhteistyössä Kannuksen ja muiden lähialueen toimijoiden kanssa paikalliseen kulttuuriin ja historiaan pohjautuvaa opastettua matkailutarjontaa. Mäkiraonmäen alueella ylläpidetään keskitetysti Kannuksen museotoimintaa ja jota kehitetään nykyaikaisin sähköisin sovellutuksin.

Mäkiraonmäen alue on viihtyisä, moni-ilmeinen, rakennettu kulttuuriympäristö, missä voi kokea viihtyvänsä ja joka on kaikille saavutettavissa oleva.

Tavoitetilan saavuttaminen

Tuleva kehittämistoiminta ja yllämainitun tavoitetilan saavuttaminen edellyttää kolmea perusasiaa:

1) Organisaatio

Hankkeessa esitetään yhden aluetta kehittävän organisaation perustamista, joko ihan uuden tai jo alueella toimivan yhdistyksen toimesta. Organisaation säännöt ja toiminta kehitetään vastaamaan alueen tulevaa toimintaa.

2) Kulttuurimatkailutuotteet

Hankkeessa esitetään kannuksen kaiken museotoiminnan keskittämistä alueelle ja Kannuksen historiaan liittyvien kulttuurimatkailutuotteiden kehittämistä. Tavoitetilana on Kannukseen liittyvän tapahtumatarjonnan ja matkailun keskittymä alueelle

3) Alueen fyysisen ympäristön ja rakennusten käyttökunnostus

Hankkeessa esitetään alueen kulttuuriympäristön ja rakennuskannan kunnostamista kulttuurimatkailun kehittämiseksi.

Hankkeen tausta

Oskari - Tokoi seura ry teki 25.4.2007 esityksen valtuustoaloitteen avulla Kannuksen kaupunginvaltuustolle. Esityksessä esitetään, että Mäkiraonmäen aluetta ryhdytään kehittämään Kannuksen kaupungin toimesta, kehittämistoiminnan tavoitteena tulisi olla alueen toiminnan matkailullinen kehittäminen ja aktivoiminen.

Valtuustoaloite lähetettiin Kannuksen kaupunginhallituksen toimesta sivistyslautakuntaan jatkotoimenpiteitä varten. Sivistyslautakunta päätti kokouksessaan 27.09.2007 perustaa Mäkiraonmäen kehittämistyöryhmän, joka valmistelee alueen kehittämishankkeen.

Mäkiraonmäen kehittämistyöryhmään on kuulunut sivistyslautakunnan edustajina Auli Saukko ja Eero Hanni, sekä Mäkiraonmäen alueella toimivien yhdistysten edustajina seuraavat henkilöt: Oskari Tokoi seura ry, Manu Kumpulainen varalla Ilkka Puranen, Lestijokilaakson Taideyhdistys ry Sirkka-Liisa Ypyä ja varalla Leila Keski - Korpi sekä Kannus-Seura ry:stä Jaakko Hautamäki ja varalla Antero Niemikorpi. Työryhmän puheenjohtajana on toiminut sivistystoimen johtaja Timo-Pekka Kalermo ja sihteerinä Kulttuuritoimenohjaaja Sirkka Laurila.

Työryhmä esitti ja viranhaltijat valmistelivat Leader- esiselvityshankkeen, joka hyväksyttiin Rieska-Leader ry:n hallituksessa talvella 2008.

Hanke käynnistyi 1.4.2008 ja kannuksen kaupunki valitsi hanketyöntekijäksi Jaakko Hautamäen ajalle 1.9-31.12.2008 ja 1-15.2.2009.

Hankkeen toimintaa ja tavoitteita ilmentää hankkeesta tehty esite

MÄKIRAONMÄEN KULTTUURIKESKUKSEN ESISELVITYSHANKE

1.4.2008 – 31.5.2009.

Mäkiraonmäellä toimivien yhdistysten tavoitteena on selvittää alueen toimintatavat, saada mälle kokonaissuunnitelma ja kehittää alueen matkailullista vetovoimaa. Tämän tavoitteen pohjalta Oskari Tokoi –seura teki viime vuonna kaupungille valtuustoaloitteen Mäkiraonmäen kehittämisestä matkailulliseksi ja kulttuurilliseksi toimintakohteeksi Kannuksessa. Alueella toimivista yhdistyksistä perustettiin kehittämistyöryhmä, joka päätti käynnistää tämän hankkeen.

Selvitetään alueen mahdollisuudet matkailu- ja majoituskohteena sekä kulttuuriperinteen tuotteistamisen keinot sekä mahdollisuudet toimia Kannuksen kulttuuri- ja matkailukeskuksena. Verkostoidutaan seudun matkailullisesti merkittäviä tapahtumia ja palveluja järjestävien toimijoiden kanssa ja selvitetään mitä ympärivuotista toimintaa (tapahtumia ja liiketoimintaa) alueella on mahdollisuus järjestää ja miten

Selvitetään alueen rakennusten ja tonttien omistuspohja, sekä rakennusten kunto ja käyttömahdollisuudet. Laaditaan talojen yksityiskohtainen käyttösuunnitelma.

Hankkeen aikana huomioidaan seudulla ja alueella toimivat muut hankkeet ja huomioidaan niin Mäkiraonmäen, Kannuksen kuin koko seudun yhteisöllisyys ja hyödynnetään alueen matkailun ja imagon kokonaisvaltainen kehittäminen verkostoitumalla seudun muiden toimijoiden kanssa.

Tavoitteena on saada Mäkiraonmäestä alue, jossa on ympäri vuoden erilaisia kulttuuritapahtumia, mahdollisuus majoittua ja ostaa kulttuuripalveluja ja tuotteita.

Saada selkeärajainen kartta alueesta, jossa on ympärivuotista toimintaa, majoituspaikkoja sekä yrityksiä, jotka liittyvät alueen historiaan.

Tavoitteena on saada Mäkiraonmäki matkailulliseksi ja kulttuurilliseksi toimintakohteeksi.

Hanke työllistää yhden hankevetäjän.

Alueen nykytilan kuvaus

Mäkiraonmäen alue on vanha historiallinen Kannuksen keskusta. Alueen kuvaus ja karttarajaus on tämän loppuraportin liitteenä (liite 1). Lisäksi liitteenä on haastattelun pohjalta tehty 1930 luvun kartta, missä on kuvattu silloisen rakennuskannan sijaintia.

Mäkiraonmäen alueella on Kannuksen kaupungin omistuksen lisäksi Oskari Tokoi seuran omistama työväentalo, viisi yksityisten omistamaa asuin- tai vapaa-ajan rakennusryhmää, Kannus-Seura ry:n omistama Sofian esiintymislava ja katsomo, sekä alueen välittömässä läheisyydessä oleva Kannuksen Rauhaniityksen rukoushuone, jonka Kannuksen kaupunki on yhdistykseltä ostanut, alue siirtyy kaupungin käyttöön, kun rakenteilla oleva uusi rukoushuone valmistuu 2011.

Hankkeen toiminnallinen kuvaus

Mäkiraonmäen museo- ja kulttuurikeskuksen esiselvityshankkeessa on selvitetty niitä mahdollisuuksia, millä alueen matkailullista käyttöä voidaan lisätä. Tämä selvitystyö on tuonut **mahdollisuuksien lisäksi esille myös niitä esteitä**, jotka haittaavat tai jopa estävät alueen kehittymistä.

Meneillään olevassa hankkeessa on kartoitettu alueen kiinteistöt, selvitetty niiden kuntoa, käytetty selvitystyössä tukena aiempaa aineistoa, haastatteluja, tiedotettu, etsitty vastaavien alueiden esimerkkejä, käytetty hyväksi asiantuntijoita, sovellettu saatua tietoa, verkostoiduttu ja tehty tutustumismatka Pohjanmaalle (Tutustumismatkan ohjelma ja havaintoraportti liitteenä).

Hankkeen tukena on ollut Kannuksen kaupungin sivistyslautakunnan asettama työryhmä

Hankkeen toimesta tehdyissä selvityksissä on ilmennyt seuraavia seikkoja alueen kehittämisen lähtökohdiksi:

Arvokas alue

Keski-Pohjanmaan museolta tulleen tiedon mukaan Mäkiraonmäen aluetta on Museoviraston toimesta esitetty Valtakunnalliseksi rakennetunkulttuuriympäristön kohteeksi. Kohde määritelty siten, että se rajoittuu Mäkiraontien, Mäkikujan ja Junkalantien väliselle alueelle, (Karttaliitteessä 1 alue on merkitty punaisella) Lisäksi alueeseen kuuluu Kannuksen kirkko. Virallinen päätös asiasta on tulossa vuoden 2009 alkupuolella. Alueen kaavasta on osa jo merkitty asianomaisella kaavamerkinnällä.

Kiinteistöt

Hankkeessa on tehty alustavat selvitykset alueen nykyisistä kiinteistöistä, kulttuuriympäristöstä ja mahdollisista täydennysrakentamiseen soveltuvista rakennuksista. Nykyisellään alueella on käytössä Työväentalo (Oskari - Tokoi seura ry), Aapan tupa (vuokralaisena Kannus-Seura ry), Topiaan talo (pääosin Taideyhdistyksen tilana), Viljamakasiini Kotiseutumuseona, tyhjillään olevia kiinteistöjä ovat Joosepintalo ja vanha kunnantoimisto Kuntala.

Joosepintalon alustavan arvion on suorittanut Keski-Pohjanmaan maakuntamuseon amanuenssi Risto Käsälä ja Kuntalan Rakennuskannus ay.

Kulttuuriympäristön alustavan suunnitelman on koonnut Pro Agrian maisemasuunnittelija Tuija Forsström. Keski-Pohjanmaan maakuntamuseon (Risto Käsälä) toimesta on myös alueen muu Kannuksen kaupungin omistama rakennuskanta ja kulttuuriympäristön kehittäminen käyty alustavasti lävitse.

Yhteenveto rakennuksista

Kannuksen kaupungin omistuksessa oleva Mäkiraonmäen alueen kiinteistökanta on kohtuullisin kustannuksin kunnostettavissa aluetta hyödyntävän kulttuurimatkailun käyttöön.

Mäkiraonmäen alueen selvitystyössä on ilmennyt seuraavia aluetta koskevia havaintoja:

Vahvuudet

- ylivoimaisen hyvä ja keskeinen sijainti
- monipuolinen rakennuskanta
- aito historiallinen alue
- sopivan pieni, lyhyet etäisyydet
- vahvoja hyviksi koettuja tuotteita esim. pihasoitot, taidepäivät
- nykyinen asutus joka ilmentää aluetta elävänä yhteisönä
- perusvalmiuksia olemassa esim. Oskari Tokoi museo, Kotiseutumuseo

Heikkoudet

- osa arvokkaista kiinteistöistä tyhjillään
- aluetta ei ole kehitetty kokonaisuutena, alueelta puuttuu selkeä ”isäntä tai emäntä”
- kehittymätön tapahtumatarjonta
- palvelut puuttuvat tai niitä on satunnaisesti
- alueen markkinointi
- pysäköintitilat
- puuttuu selkeä tavoitetila mihin pyritään ja millä keinoilla yhteistoiminnan

Yhteenveto alueen nykytilasta

Mäkiraonmäen kehittämiseksi tehtyjen selvitysten ja eri tahoilta saadun palautteen perusteella, alueella on kaikki edellytykset kehittyä monipuoliseksi kulttuurimatkailu kohteeksi.

Visio ja strategia 2016

Tavoite tila

Mäkiraonmäen alue vuonna 2016 tulisi olla monipuolisen kulttuurimatkailun alue, jossa on ympärivuotista toimintaa ja kulttuurimatkailuun liittyvää aluetta tukevaa palvelutarjontaa. Mäkiraonmäen aluetta hyödynnetään, paitsi eri tilaisuuksien aikana, myös kaupunkipuistona niiden ulkopuolella. Mäkiraonmäen alue on maakunnallisesti merkittävä matkailukohde, mutta samalla myös arvostettu asuinalue, jossa arvostetaan ja ylläpidetään nykyistä jäljellä olevaa rakennuskantaa. Mäkiraonmäen alue on Kannuksen matkailun keskuspaikka, josta saa ja joka tuottaa yhteistyössä Kannuksen ja muiden lähialueen toimijoiden kanssa paikalliseen kulttuuriin ja historiaan pohjautuvaa opastettua matkailutarjontaa. Mäkiraonmäen alueella ylläpidetään keskitetysti Kannuksen museotoimintaa ja jota kehitetään nykyaikaisin sähköisin sovellutuksin.

Mäkiraonmäen alue on viihtyisä, moni-ilmeinen, rakennettu kulttuuriympäristö, missä voi kokea viihtyvänsä ja joka on kaikille saavutettavissa oleva.

Tavoitetilan saavuttaminen

Tuleva kehittämistoiminta ja yllämainitun tavoitetilan saavuttaminen edellyttää kolmea perusasiaa:

*** Organisaatio**

*** Kulttuurimatkailutuotteet**

*** Alueen fyysisen ympäristön ja rakennusten käyttökunnostus**

Organisaatio

Hankkeen tekemissä selvityksissä on noussut suurimmaksi nykytilanteen heikkoudeksi se, että Mäkiraonmäen alueella ei ole yhtä selkeää tahoa, joka kehittää aluetta ja johon voitaisiin ottaa yhteyttä KAIKISSA alueeseen liittyvissä asioissa. Mäkiraonmäen alueen ollessa tulevaisuudessa merkittävä kulttuurimatkailukohde sen toiminnan kehittämisessä on ensiarvoisen tärkeää löytää juuri tälle alueelle ja toiminnalle sopiva toimijataho ja organisaatiomuoto. Yhtä tärkeää kuin organisaatio on myös se, että siihen löytyy henkilöitä, jotka ovat sitoutuneita alueen kehittämiseen. Mäkiraonmäen alueella yhdistyvät aatteellinen (halu kehittää aluetta perinnettä hyödyntäen) ja liiketaloudellinen toiminta.

Nykyisellään kunnat joutuvat pohtimaan, mitä toimintoja he ylläpitävät ja yhä enemmän on vallalla sellainen suuntaus, että kunnat ylläpitävät peruspalvelut ja muu kunnille aiemmin kuulunut toiminta hoidetaan erilaisin sovellutuksin. Mäkiraonmäelle tämä kehitys tarkoittaa sitä, että juurikaan nykyistä enempää ei kaupungin taholta ole alueelle osoittaa varoja, jolloin on tärkeää pyrkiä löytämään alueelle toiminnan turvaamiseksi lisää ulkopuolista rahoitusta järjestämällä alueen toiminnasta osittain liiketoimintaa.

Nämä toimintalinjat eli aatteellinen toiminta ja liiketaloudellinen toiminta eivät ole toisiaan poissulkevia.

Liiketoiminnan tavoitteena on tuottaa voittoa, mutta sellainen selkeä linjanvalinta liikevoittoon liittyä, että mihin kertynyt tuotto käytetään?

Käytetäänkö kertynyt tuotto?

- Mäkiraonmäen alueen ylläpitoon ja edelleen kehittämiseen
 - Yhteistoimintaorganisaation omistajien talouden tukemiseen (alueella toimivien yhdistysten)
 - Yksityisen yrittäjyyden kautta yritysten omistajien talouden tukemiseen
- Mäkiraonmäen kehittäjäorganisaation toiminnan tavoitteiden määrittely, määrittelee hyvin pitkälle myös valittavan organisaatiomallin valinnan.

Aatteellisia ja yhteisöllisiä ovat:

- Aatteellinen yhdistys (Kannatusyhdistys)
- Taloudellista toimintaa harjoittava yhdistys (Omistajien taloutta tukeva yhdistys)
- Säätiö (Ylläpitävä ja säilyttävä taho)
- Aatteellinen osuuskunta, jonka toiminta ei juuri eroa taloudellista toimintaa harjoittavasta yhdistyksestä.

Liiketoiminnallisia ovat:

- Osuuskunnat (tarkoituksena yksinomaan jäsenten talouden tukeminen ja jonka jäsenet omistavat)
- Osakeyhtiö (jonka osakkeenomistajat omistavat)

Yhteenvedona voisi todeta, että mikäli Mäkiraonmäen aluetta ja toimintaa kehitetään pääsääntöisesti siten, että mahdollinen kertyvä tuotto kohdistetaan alueen ja sen toiminnan edelleen kehittämiseen, tulee kysymyksen ensimmäiset vaihtoehdot. Mikäli, aluetta tullaan kehittämään pääosin liiketaloudellisin näkökulmin, on vaihtoehto kakkonen.

Kummasikin vaihtoehdossa taloudellisuus ja liiketalouden pelisäännöt on otettava huomioon, mutta kysymys on myös linjavalinnasta.

Kolme vaihtoehtoa

1) Mäkiraonmäelle perustetaan alueen toimijoista koostuva kehittämistaho esim. ***Mäkiraonmäen museo- ja kulttuurikeskuksen kannatusyhdistys ry.***

Yhdistykseen kuuluisivat, tai voisivat kuulua jäseninä esim. Mäkiraonmäellä toimivat yhdistykset, yrittäjät ja alueen asukkaat.

Yhdistyksellä olisi **päätoiminen vetäjä** eli alueen **isäntä tai emäntä**, yhdistys ylläpitäisi ja kehittäisi museotoimintaa, järjestäisi ja koordinoisi tapahtumatarjontaa.

Yhdistyksen päätoimisen vetäjän palkkauksen kustannukset katettaisiin osin, kaupungin ostopalvelusopimuksella, osin yhdistyksen omana varainhankintana (tapahtumat, apurahat ja muu kehittämistoiminta)

Yhdistys voisi myöhemmin halutessaan ylläpitää, myös Mäkiraonmäen alueella olevaa, kaupungin omistamaa rakennuskantaa, joko hallinnoimalla sitä pitkäaikaisella vuokrasopimuksella tai nimellishintaisella kaupalla ostettuna.

Yhdistyksen säännöt räätälöidään tälle toiminnalle sopivaksi, yhdistyksen saama tulo ja tuotto käytettäisiin alueen ylläpitoon ja kehittämiseen.

Yhdistys voisi jälleenvuokrata tiloja tapahtumia ja yrittäjiä varten alueen nykyiset vuokralaiset ja eri tilaisuuksien järjestäjät (taidepäivät ym.) jatkuisivat yhdistysten niin halutessaan heidän toimintoinaan.

Yhdistyksen sääntöihin tulisi maininta, että mikäli toiminta lakkaa, palautuu kiinteistökanta ja museoiden esineistö korvauksetta Kannuksen kaupungille.

2) Jonkin nykyisen jo alueella toimivan yhdistyksen sääntöjä räätälöidään siten, että se voisi toimia alueen kehittäjätahona ja alueen toiminnasta saatu tuotto käytettäisiin alueen kehittämiseen.

Alueen muut toimijat määrittelisivät ne toiminnot, mitkä he alueella hoitavat ja muu toiminta ja alueen kokonaiskehittämisen vastuu olisi alueen kehittämisyhdistyksellä. Yhteistoimintaa varten perustettaisiin alueen toimijoista koostuva työryhmä, joka tekisi esitykset ja käsittelisi alueen tulevan toiminnan, työryhmä voisi kokoontua tarpeen mukaan ja sen roolista samoin kuin muidenkin alueen toimijoiden roolista laadittaisiin yhteistoimintasuunnitelma.

3) Alueen kehittämiseksi perustetaan aatteellinen osuuskunta, joka kehittäisi aluetta ja jonka ylijäämä käytettäisiin alueen kehittämiseen.

Huomioitavia seikkoja:

- kehittäjätahon sääntöjen tulee vastata mahdollisimman hyvin tulevaa toimintaa, jotta rahaliikenne voi toimia siten, ettei tule esim. verottajan kanssa tulkinta erimielisyyksiä siitä, mikä on sääntöjenmukaista toimintaa (verovapaata yleishyödyllistä) eikä liiketoimintaa, josta tulee maksaa asianomaiset verot.
- kehittäjätahon tulee voida hyödyntää monipuolisesti saatavilla olevaa erityisrahoitusta esim. apurahat, avustukset, hankerahoitus jne.
- vaikka alueella pyritään liiketoiminnan kehittämiseen, on syytä muistaa, että kyseessä oleva alue ja yleensäkin kulttuurimatkailu ei heti ole suuren luokan ”bisnes” ja esim. osuuskunta vaatii tietyn liikevaihdon voidakseen järkevästi toimia.
- alueen ylläpidosta ja siihen liittyvistä korvauksista tulee laatia selkeät sopimukset, jotta alueen tuleva toiminta on pitkäjänteistä ja ei esim. perusrahoitus muutu vuosittain.
- Tulisi myös pohtia, voisiko tuleva kehittäjätaho toimia myös koko **Kannukseen liittyvän matkailutoiminnan kehittäjänä ja niihin liittyvien palveluiden tuottajana.** esim. matkailulehti (esite), opaspalveluiden välitys, tapahtumien lipunmyynti jne.
- Kehittämistaholla tulisi olla päätoiminen vetäjä eli alueen isäntä tai emäntä, hän voisi aluksi olla vaikka osa-aikainen, mutta toiminnan vakiintuessa päätoiminen.
- Kehittäjätaho ylläpitäisi ja kehittäisi museotoimintaa, järjestäisi ja koordinoisi tapahtumatarjontaa.
- Kehittäjätaho voisi mahdollisesti myös ylläpitää Mäkiraonmäen alueella olevaa kaupungin omistamaa rakennuskantaa, joko hallinnoimalla sitä pitkäaikaisella vuokrasopimuksella tai nimellishintaisella kaupalla ostettuna.
- Kehittäjätaho voisi jälleenvuokrata tiloja tapahtumia ja yrittäjiä varten alueen nykyiset vuokralaiset ja eri tilaisuuksien järjestäjät (taidepäivät ym.) jatkuisivat yhdistysten niin halutessaan heidän toimintoihin.

Julkisen tuen hyödyntäminen

Mäkiraonmäen kulttuurimatkailun kehittämisessä on lähtöideana ollut paikallisen historia ja perinteen tuotteistaminen ja tällöin tulee eteen se seikka, että alue tarvitsee tulevaisuudessakin erimuotoisia julkisen talouden apurahoja, avustuksia ja hanketukia.

Miten eri nykyisin tiedossa olevat tukimuodot sitten vaikuttavat kunkin tahon mahdollisuuksiin saada ko. avustuksia.

Lähtökohta:

- Mitä yleishyödyllisempi yhteisö on, (Yhdistys, säätiö) sitä monipuolisemmin se voi saada avustuksia eli yhdistys voi saada erilaisia kulttuurirahastojen apurahoja, hanketoiminnan tuet ovat suurimmat yhdistyksillä, raha-automaattiyhdistyksen avustukset, museoiden kehittämisavustukset ovat mahdollisia.
- Mitä enemmän toimintaa viedään liiketoiminnan suuntaan, sitä vähäisempiä ovat tuet esim. alueen rakennuskannan kunnostus yhdistyksen saama julkinen tuki voi olla 75% kustannuksista, osakeyhtiön 15-25 %
- Verotuksellisesti lähtökohta on siten, että aatteellinen yhdistys tai säätiö tehdessään sääntöjenmukaista toimintaa ja sen tarkoituksena ei ole yksinomaan voiton tavoittelu on tulo- ja arvonnäisäverovapaa toiminnastaan.
- Osuuskunta, osakeyhtiö ja voittoa tavoitteleva yhdistys harjoittaessaan muuta kuin säännöissä määrättyä liiketoimintaa ovat verovelvollisia.
- Verottajan tulkinta siitä, mikä on verovapaata toimintaa, tiukkenee koko ajan

Yritysmuodot ja perustamiskulut

Säätiö

- On itsenäinen juridinen toimintayksikkö, jolla ei ole omistajia, säätiö voidaan perustaa esim. testamenttilahjoituksella ylläpitämään jotain kiinteistöä aluetta esim. Kannuksessa Joki-Annalan säätiö, joka tukee maanviljelijäväestön vanhuuden asumista.
- Säätiön perusomaisuuden vähimmäisraja on 25 000 € ja sillä tulee olla muutoin taloudelliset edellytykset harjoittaa ja ylläpitää säätiön toimintaa.
- Säätiö merkitään säätiörekisteriin ja sillä on hallitus, rekisteröintikulut ovat 840,00 €

Yhdistys

- Vähintään kolmen jäsenen perustama yhdistys, joka merkitään yhdistysrekisteriin, yhdistyksen asioista päättää vuosikokous ja toimintaa johtaa vuosikokouksen valitsema hallitus.
- Yhdistys ei voi olla yksittäisen jäsenen tai jäsenten omistuksessa ja yhdistyksen toiminnan päättyessä sen varallisuus kohdistetaan sääntöjen määräämällä tavalla eikä sitä jaeta yhdistyksen jäsenille.
- Tällä hetkellä on tekeillä lakiehdotus, jossa tullaan esittämään, että yhdistyksellä voisi olla yritysmaailman toimintatapoja vastaavan toimitusjohtajan sijaan toiminnan johtaja joka huolehtisi yhdistyksen käytännön toiminnan pyörittämisestä.
- Yhdistyksen perustamiskulut ovat 60 €

Osuuskunta

- Osuuskunnan voi perustaa kolme henkilöä tai yhteisöä, työvoimahallinnon tulkin mukaan, mikäli osuuskunnalle on 7 jäsentä tai enemmän, tällöin yksittäisiä jäseniä ei koeta yrittäjiksi.
- Osuuskunnan peruspääomalle ei ole asetettu euromääräisiä rajoja
- Osuuskunnan tarkoituksena on, sen jäsenten talouden ja toiminnan tukeminen. Osuuskunta merkitään kaupparekisteriin, rekisteröintimaksu on 330,00 €.

- Osuuskunnan jäsenet omistavat osuuskunnan omalla jäsenosuudellaan, yleensä kaikilla osuuskunnan jäsenillä on osuuskunnan päätöksiä tehtäessä yksi ääni.
- Osuuskunnan loppuessa siinä oleva omaisuus jaetaan kullekin jäsenelle, poikkeuksena on aatteellinen osuuskunta, missä voidaan määrittää, mihin omaisuus siirretään yrityksen toiminnan päättyessä.
- Osuuskunnan ylijäämä voidaan jakaa jäsenille osuuspääoman koron muodossa

Osakeyhtiö

- Osakeyhtiöllä tulee olla peruspääoma (2500 €), tämä osakepääoma merkitään ja kukin osakkeenomistaja omistaa yrityksen siinä suhteessa, kuin omistaa osakkeita.
- Osakeyhtiön voitto jaetaan osinkoina, osakeyhtiö merkitään kaupparekisteriin ja sen perustamismerkintä maksaa 330 €.

Kulttuurimatkailutuote

Kulttuurimatkailutuotteet tarvitsevat osaavaa tuotekehitystä, paketointia, johon liittyy kohderyhmille suunnatun tuotteen markkinointi. Kehitettävän toiminnan tulee olla taloudellisesti kannattavaa.

Kulttuurimatkailu

Mäkiraonmäen kehittämisen lähtökohtana on alueen ja koko Kannuksen kulttuuriperinteen esilletuominen. Tämä esilletuominen tapahtuu monitahoisesti.

Mäkiraonmäen alue tarvitsee tuotekehitystä eli museotoiminnan kehittämistä ja myöhemmin sen ylläpitoa, uusien vaihtuvien näyttelyiden esilletuomista. Keskeinen toimintatapa on Kannuksen kaiken museotoiminnan keskittäminen alueelle. Kehittäminen ei tarkoita ainoastaan maanviljelyskulttuurin esineistön esilletuomista, vaan Museotoiminnan kehittämistä nykyaikaiseksi kulttuurimatkailutuotteeksi.

Tähän työhön sisältyy perusaineiston täydentäminen, henkilöhistorian esilletuominen, uudet museokokonaisuudet, uusien näyttelytilojen saaminen, sähköinen museo ja museotoiminnan rahoituksen monipuolistaminen.

Toisaalta alueen tapahtumatarjonta vaatii kehittämistä, markkinointi osaamista ja opastuspalveluiden toimivuutta.

Nämä osa-alueet kuten koko mäen palvelutarjonta tulee tuoda esille asiakaslähtöisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että Mäkiraonmäen palveluiden käyttäjä voi mahdollisimman vaivattomasti saada haluamansa palvelut, huolimatta siitä, että tulevia palveluita saattaa tuottaa useat eri tahot.

Mäkiraonmäen kulttuurimatkailutuote hyödyntää Kannuksen historiaa esim. valtiopäivämiehet Kannuksessa, Kannuksen palo jne.

Hyödynnettäviä välineitä ovat esim. näyttelyt, kavalkadit, pienoisenäytelmät, kurssit, seminaarit, opastetut kiertomatkat.

Kannuksen henkilöhistorian hyödyntäminen tallentamalla ja tuotteistamalla.

Johan Peter Sahlgrenin elämäntyön esilletuominen esim. valtiopäivämiestoiminta, Keski-Pohjanmaan maaseudun ensimmäinen maakauppa, teollisuusyritykset, rautatien saaminen kulkemaan Kannuksen kautta, kirjaston perustaminen ym.

Kauno Kleemola eduskunnan puhemies, useiden hallitusten ministeri, Ollikkalan koulutila jne.

Esko Aho pääministeri, tutkimustoiminta (Sitra), Nokia johtokunnan jäsenyys jne.

Oskari Tokoi

Tarkoituksena on hänen elämäntyötään käsittelevän tietokeskuksen kehittäminen Mäkiraonmäen alueelle (Oskari Tokoiseura)
Tietokeskuksessa tulisi olemaan mm. aineistoa Tokoista, valtakunnantason tutkijatoimintaa tällä hetkellä on tekeillä kotisivu, jotka valmistuvat keväällä 2009.

Tapahtumat

Kevät, Ekologinen jalanjälki, kierrätyspäivä

Kesä, Taidepäivät viikko, Kannuksen palo 75 vuotta, näyttely, Pihasoitot, Pitäjäpäivät

Syksy, Syyssadon markkinat, Pihavalonäyttely, Keski-Pohjanmaan kirjallisuuspäivä, kirjamessut, Kuorokavalkadit

Talvi Jouluevankeliumi, Joulumyyjäiset

Muu Mäkiraonmäen alueen taloudellisen toiminnan kehittäminen

- Kesäkahvio 1.6.2009 alkaen, mahdollisesti jatkuu syksyllä. Yrittäjä Leena Soini, jolla olisi kahviotoiminnan lisäksi paikallisia myyntituotteita, tapahtumia, kiinnostusta majoitus ja aamiaispalveluiden tuottamiseen. Ompelija Paula Yli – Korpela, hänellä on Lahjakamari alueen vieressä Mäkiraontie 11, jossa on tuotteina käsityöt, sekä muut lahjatavarat lahjapakattuina

Investoinnit

Kehittyvä ja laajeneva toiminta tarvitsee toimitilat. Mäkiraonmäen alueella on kaksi kiinteistöä, jotka ovat hyödynnettävissä. Keltainen Joosepitaloksi sanottu ja vanha kunnantoimisto Kuntala ovat olleet pääosin varastona ja tyhjillään. Meneillään olevan hankkeen aikana on molempien tilannetta kartoitettu ja molemmat soveltuvat niihin käyttötarkoituksiin, mihin niitä on alustavasti kaavailtu.

Kuten aiemmin tuli jo esille alueen investoinnit perustuvat siihen, että alueen käyttö vilkastuu

Toiminnan tarvitsemat tilat

RAKENNUKSET:

Nykyinen tilanne, kunnostustarpeet, ja tuleva toiminta:

Kannuksen museo

Viljamakasiini, Perusmuseo kunnossa kiinteistössä ei suurempia kunnostustarpeita

Jatkotoimet:

Vesikourut puuttuvat, tukirakenteiden vahvistaminen (2-3 kerros),ulkomaalaus

Tuleva toiminta:

- *kehittämiskohteena perusnäyttelyn vaihtuvien näyttelyiden tila*
- *täydennyksenä esihistoriallinen osuus, sillä museon perustamisen ja esinekeräyksen jälkeen, on kehittämis-hankkeiden myötä ilmennyt paljon uutta tietoa Kannuksen kivi-kautisesta asutuksesta*
- *Museon täydentäminen sotien jälkeisen ajan esineistöllä esim. Kannus 1940 – 1960, 1970 -1990*
- *Kannuksessa valmistettujen esineiden tai tuotteiden esittely*
- *museoiden keskittäminen Mäkiraonmäelle (koulumuseo)*

Kuntamuseo

Kunnallisen toiminnan ja palvelutarjonnan kehitys 1860 luvulta saakka

- *Kannuksen kunnallisen palvelutuotannon kehitys*
- *Henkilöstö*
- *Luottamushenkilöt*
- *Kunnalliset tarinat*

Sähköisen museon kehittäminen.

Pilottihanke jossa sovellettaisiin nykyaikaista tiedonsiirtoa ja digitaalitekniikkaa kulttuuriperinnön tuotteistamiseen. (Antero Niemikorpi)

Kuntala

Kiinteistö tyhjiillään , käytettävissä oleva ala n 412 neliötä

Jatkotoimet:

Alakerta

- Muscoesineiden varastotila .
- Vaihtuvan perusnäyttelyn tilat n 60 neliötä
- Esihistoriallinen asutus 20 neliötä
- Koulumuseo 60 neliötä
- Kunnallishallinnon kehittymisen museon 60 neliöt, Valtiopäivämiehet.

Kannuksen museon yhteydessä on kuvattu niitä museollisia toimenpiteitä, joiden avulla Mäkiraonmäen alue olisi myös matkailullisesti vetovoimaisempi. Nykyinen museotila ei anna mahdollisuutta laajennukseen, joten Kuntalan ala-kerta olisi tähän tarkoitukseen sopiva tila.

Joosepintalo 94 neliötä, alakerta

Tuleva toiminta:

- *Kannuksen info piste (porstukamari)*
- *Sahlgrenin elämäntyö tupa, maakauppa tupa*
- Talon historiahuone kamari (alakerta käytössä).*
- *Lämmitystavaksi maalämpö, selvitettävä voiko olla yhteinen kuntalan kanssa.*

Topiantalo

Toiminnassa, Taideyhdistyksen tilat

- *kiinteistön ulkomaalaus aiheuttaa lähivuosina ongelman, maalattu lateksilla, joka lohkeilee pois.*

Aapan tupa

Kiinteistön hallinta Kannuksen kotiseutuyhdistyksellä Kannus-Seura ry:llä

*kunnostustarpeina yläkerran välikaton painuminen. (tiiliä painona).
Tiilet purettava. Yläkerran portaat, mistä kulku?*

Tuleva toiminta

- * Kotiseututalo ja kahvio
- * paikallisten tuotteiden myymälä
- * B&B majoituspalvelu
- * Leena Soini kiinnostunut toimimaan yrittäjänä 1.6-31.8 ja mahdollisesti myös syksyllä (avoinna tällöin tapahtumien aikaan ja viikonloppuisin)

Aitat

- *Ruumisaitta, pärekaton kunnostus*
- *Mäki-Korvelan aitta, pärekaton kunnostus*

Iso aitta

- *erityisen arvokas aitta, pohjarakenne ja muotoilu
katoksi huopakate kolmiorimalla*

Tuulimylly

- *kunnossa, ulkomaalaus, perustuksen tarkistus*

Laululava

kunnossa, katsomon katos

Täydennys- rakentaminen

Ehdotettu vinttikaivoa, sopisi Aapan pihapiiriin. Tuloportteja, mistä kulku alueelle Täydennysrakentamisen sijoittaminen tulisi tehdä Museorakennuksen ja Topiaantalon välille, sekä Joosepintalon ja Aapantalon aittojen väliselle alueelle.

Hevostalli?

Suutarin mökki? Pinta-ala 14,6 neliötä (Siirrettävissä Mutkalammilta)

*Opastaulut jokaiseen kiinteistöön, opastaulu ohikulkijoille
Jorma Heiskanen suunnittelee mallin kiinteistöjen opastauluiksi.*

Kivilajipuisto

Piha-alueet, maisema istutukset, polut ja rakenteet, valaistus

Alueelle tehdään maisemanhoito- ja kunnostussuunnitelma. missä on perinteisiä kasviryhmiä, puuston poisto suositukset, kasvillisuuden avulla tehtävää maiseman avaamista ja toisaalta tiivistämistä. (Omenapuita, ruusupensaita, polkuja, istuinpenkkejä)
Maisemansuunnittelija Tuija Forsström tutustui 24.9.08 alueeseen. Hän laatii kahden työpäivän ajan alueen maiseman hoidosta ja kehittämisestä kunnostussuunnitelman.
Alueen poluista ja opastauluista on tehty tarvekartoitus/Miia Tiilikainen/samoin luonnokset sisääntuloista alueelle.
Ulkovalaistus ajan henkeen sopiva

Jatkotoimet, aikataulut

Mäkiraonmäen kehittämisen jatkaminen on koettu tärkeäksi ja hankkeen ehdotuksena on, että aluksi käynnistetään:

- Tapahtumien ja organisaation kehittämiseksi, esitys Leader hankkeeksi hanke toimisi ajalla 1.6.2009-30.04.2009, tässä hankkeessa kehitettäisiin ja perustettaisiin em. kehittäjäorganisaatio, tuotteistettaisiin alueen tapahtumatarjonta, valmisteltaisiin kunnostussuunnitelmat, kehitettäisiin alueen markkinointia.
- Alueen fyysinen kunnostus tehtäisiin hanketoiminnan avulla. Rakentamisen ja kunnostuksen osalta EAKR:n hankkeen ensimmäinen vaihe olisi 1.1.2010 (Hankkeen toimenpideluonnos liitteenä)

Käynnistyneet toimenpiteet

- Kannuksen kaupunki on hakenut avustusta museotoiminnan kehittämiseksi.
- Kannuksen kaupunki on hakenut avustusta Joosepin talon kuntoarvion ja kunnostussuunnitelman tekemiseen.
- Kannus-Seura ry on hakenut Mäkiraonmäen alueen historian ja perinteen tallentamiseen avustusta, samoin kuin Valtiopäivämiehet näyttely aineiston kokoamiseen.. Eeva Vihanta aloittaa aineiston kokoamisen vuoden 2009 alussa. Mäkiraonmäen alueeseen, kiinteistöihin ja henkilöihin liittyy valtava määrä tietoa. Tätä tietoa ei ole kovin runsaasti tallennettu, tai tieto on hajallaan eri lähteissä. Lisäksi on runsaasti sellaista muistitietoa olemassa, joka on vain joillain henkilöillä. Tällä tiedon keräämisellä on kiire, sillä Mäkiraonmäen tapahtumien ja henkilöiden muistitieto on katoava luonnonvara. Tämä tallennettu tieto loisi vankan pohjan erilaisille Mäkiraonmäen aluetta kehittäville tapahtumille ja toiminnoille, sillä joka ei tunne menneisyyttä, ei voi ennustaa tulevaisuuttakaan.
- Leena Soini aloittaa kesäkahviotoiminnan 1.6.2009
- Ympäristökeskus on tehnyt viime vuoden lopulla esityksen, että Mäkiraonmäki nimettäisiin valtakunnalliseksi kulttuuriympäristökohteeksi. Päätös kohteista syntyy ensi vuoden alkupuolella, esityksiä alueista on enemmän kuin lopullisia kohteita. Mikäli alue hyväksytään kohteeksi, niin se edesauttaa rahoitusten saamista, nostaa alueen arvostusta. Alueen säilymisen turvaamiseksi alueen kaavoituksessa huomioidaan ohjeet nykyisen rakennuskannan säilymisen ja tulevan täydennysrakentamisen osalta. Kaavamuutos toteutetaan yhteistyössä asukkaiden ja kaupungin kesken, käyttäen hyväksi asiantuntijoita.
- Mäkiraonmäen arvo ja vetovoimaisuus perustuu siihen, että alue on vähintäänkin nykyisenkaltainen alue, rakennusten purkaminen tai kiinteistöjen ulkonäön oleellinen muuttaminen hyvin helposti heikentää koko alueen vetovoimaisuutta, alueen kehittämistoiminnalta putoaa pohja pois.
- Rauhanyhdistyksen alueen tuleva käyttö? Joitakin ehdotuksia on tullut, esim. parkkialue Mäkiraonmäellä kävijöille on todella tarpeellinen. Tämän lisäksi on esitetty valtuustoaloitteessa karavaanareiden parkkialuetta, tähän eräs ratkaisu voisi olla ns. ”kyläparkki”. Tällaisia vähemmän palvelutason omaavia alueita kaivataan ja niistä tietoja kerätään valtakunnalliseen rekisteriin.
- Tielaitos kehittää suunnitelmissaan alueellisia infopisteitä, Mäkiraonmäen alue soveltuu tällaiseen toimintaan erinomaisesti.

Liitteet Eakr – rahoitus
Ympäristökeskus
Hanke- aika
Tarvekuvaus

Alustavat toimenpiteet ja kustannusarvio

2010-2011

Mäkiraonmäen alueen kehittäminen, perustuu aluetta selvittäneen esiselvityshankkeen toimenpide-ehdotuksiin. Mäkiraonmäen alueen rakennuskantaa ja kulttuuriympäristöä on tarkoituksenmukaista kunnostaa, jotta alueelle suunnitellut tapahtumat, toiminnot ja kulttuurimatkaillut tuotteet voisivat kehittyä.

Mäkiraonmäen alue tarvitsee toimitilat **matkailulliselle infopisteelle, maakauppamuseolle ja vaihtuvalle perusnäyttelylle**, tähän toimintaan soveltuu parhaiten alueen vanhin talonpoikaisrakennus Joosepin talo. Rakennus kunnostetaan 1800 luvun asuun.

Toinen keskeinen kehittämiskohde on alueen kulttuuriympäristön kunnostaminen. Tässä hankkeessa **laaditaan suunnitelma** alueen, kulkuväylistä, täydennysrakentamispaikeista (mahdollisesti alueelle siirrettävät rakennukset esim. piha kaivo, aitat, aidat), alueen kasvilisuudesta, istutuksista, istuinpenkeistä, pysäköintialueista ja valaistuksesta.

Kolmas kehittämiskohde on alueen tarvitsemat **opastaulut**, joita on koko aluetta käsittävä ja myös kiinteistökohtaiset taulut.

Neljäs toimenpide on alueen sisäisen pääkulkuväylän **Mäkikujan valaiseminen**, tämä toimenpide lisää välittömästi alueen hyödyntämistä ympärivuotiseen käyttöön.

Viides toimenpidet kokonaisuus on alueen jo käytössä olevien rakennusten **pienremontit** (Museon tukirakenteen vahvistaminen, vesikourut, Aapan tuvan hirsiseinän ja pohjoispäädyn ikkunoiden kevyt korjaus, aittojen pärekattojen kunnostus). Näissä kohteissa on myös talkootyömahdollisuus.

Näiden kunnostustoimenpiteiden valvonta, ohjaus ja muu hanketyöskentely tarvitsevat **projektipäällikön**, joka on tässä esityksessä alustavasti kaavailtu osa-aikaisena (14 kk / kahden vuoden hanke). Lisäksi tulevat hankkeen hallintokulut.

Esimerkilaskelma (Huom. Varsinainen hakemus tarkistettuine kustannusarvioineen tehdään vuoden 2009 aikana)

Kustannukset	Alueen päärakennuksen käyttökunnostus(Jooseppi)	45 000
	Kulttuuriympäristö kunnostussuunnitelma (Istutus, käytävät, valaistus)	10 000
	Alueen ja kiinteistöjen opastaulut	10 000
	Täydentävät kunnostukset (pärekatot, museo, Aapa)	8 000
	Alueen sisäisen pääkulkuväylä Mäkikujan valaistus	10 000
	Projektityöntekijä (Osa-aikainen 14 kk)	42 000
	Hallintokulut	10 000
	Yhteensä	135 000 €
Rahoitus	Eu 50% (Julkisesta 125 000)	62 500
	Valtio 25% ”-”	31 250
	Kaupunki 25% ”-”	31 250
	Yksityinen	10 000
	- talkoot	5 000
	- rahana	5 000

Mäkiraonmäen museoalueen pihapiiri

Tavoitteena on muistoja tulviva puutarha. Vanhat perenna-, mausteyrtti-, puu- ja pensaskannat sekä erilaiset rakenteet esim. kiviaidat, perinneaidat, opastetaulut ja vinttikaivo tekevät pihapiiristä viihtyisän ja mielenkiintoisen.

Alueen suunnittelussa otetaan huomioon hoitoresurssit. Hyvällä suunnittelulla piha-alue pidetään mahdollisimman helppohoitoisena. Selkeät ja yhtenäiset leikattavat nurmialueet. Pihaa jäsentävät käytävät ovat murskepäälysteiset. Käytävät ja nurmialueen reunat rajataan kiveämällä. Luonnon niittyjä suositaan rajatulla alueella. Lievä villiintyneisyys on hankala käsite ja aiheuttaa helposti hoitamattoman vaikutelman.

Mahdollisesti alueelle siirretään piharakennuksia rajaamaan ja täydentämään museoaluetta.

Liikuntarajoitteisten kulkeminen huomioidaan alueella.

Koululaisille varataan tila opetuspuutarhaa varten [] elävä kaupunkipuisto

Pihapiiri valaistaan tyyliin sopivasti.

Liikenteen ohjaus, selkeät paikoitusalueet

Pihakalusteita

Kasvit ovat osa kulttuurihistoriaamme

Istutuksissa käytetään vanhoja, perinteisiä kasvilajeja. Perinnekasvit ovat siis kestäviä ja helppohoitoisia, hyvin vähän tai ei ollenkaan jalostettuja, pitkään Suomessa kasvaneita lajeja.

Perennat: akileija, kurjenmiekka, malva, syysleimu, ruskolilja, harjaneilikka, ukonhattu, salkoruusu, sinilatva, pioni, lilja, särkynytsydän, palavarakkaus, illakko, esikko, sikuri, hirvenjuuri, unikko, palturitupakka, neidonkieli, ängelmä ja keltamo

Pensaat: syreenit, pensasruusut, tuomipihlajat, happomarjat, hernepensaat, kuusamat, jasmikkeet, taikinamarja, angervot, katajat

Köynnökset: humala, salkoruusu, kärhöt, säleikkövilliviini

Vanhat omenapuu lajikkeet: 'Borkovskoje' , 'Kultainen Kitajka' , Annamaija, Ananaskaneli, Anisovka, Antonovka, Safrannoje, Borgovskoje, Isoäidin jouluomena, Kihlajaisomena, Gammalt svinäpple, Grenman

Hyötykasvimaa: monivuotisia yrttejä, raparperi, ryvässipuli, ilmasipuli, pillisipuli, kaskinauris, vanhoja härkäpapulajikkeita

Museoalueesta tehdään elävä kaupunkipuisto kannuslaisille, joten pihapiirin suunnittelu etenee heidän mielipiteitään, toiveitaan ja ideoitaan kuunnellen.

Hankkeen haastattelut ja yhteistyötahot

Eero Siipo	Toimitettu	5.9/4.11
Sarisalo Anneli	Toimitettu	9.9/12.11
Välimäki Erkki	Toimitettu	16.10
Hakasalo Sampo	Toimitettu	12.11
Haapaniemi-Haukka Ann – Mari	Sähköposti	5.9
Haukka Heikki		
	Oskari Tokoi seura	8.9
Siirrettävien rakennusten kartoitus	Mutkalampi suutarin mökki	9.9
Toimitila kartoitus, mittaukset (Kuntala, Joosepin talo, Aapan tupa, Rauhanyhdistys ulkomitat t		
		8.9
Maakuntamuseon tuki	Risto Käsälä	10.9, 17.10
Kirkonkylän kyläyhdistys		11.9
Lämmitystavat, maalämpö, Halsua Kanala kylätalo		14.9
Kannuksen kaupunki	Tapio Erkkilä	18.9
Piha-alueet ProAgria	Tuija Forsström	24.9, 18.11
Hankeyhteistyö	Anne Ruuttula-Vasari	25.9
	Jorma Heiskanen	25.9, 21.10
Mäkiraonmäen kehittämistyöryhmä		17.09, 20.10
Eläkeliitto		30.09 (Tiedotustilaisuus n 80 henkilöä)
Keskipohtalaiset kylät ry		01.10 (Kyläpalvelukeskus)
Eeva Vihanta		06.10 (Muistitiedon tallennus)
Kannus-Seura ry		07.10, 2.12 (Hanketiedotus)
Museoiden rahoitus, koulutuspäivä		08.10 (Toholampi, Pajamäki)
Kulttuurimatkailu, Seminaari		09.10 (Lapua)
Rakennuskannus		13.10 Kuntalan arvio, 31.10 palautus
Länsi-Suomen Ympäristökeskus mukana:		13.10
Harald Zschauer, alueidenkäyttö, Seppo Lamminen, Eu - koordinaattori, Liisa Ranto-Oikari, arkkitehti ja Päiviö Tokola, Yli-insinööri		
Kannuksen kylien yhdistykset		15.10
Sofian lavan katto		16.10 Scanhall
Miia Tiilikainen (Tuotteistaminen)		31.10
Paula Yli-Korpela, Käsityöliike		31.10
Kannuksen kaupunki/kaupunginjohtaja		03.11 (Hanke tiivistelmän esittely)
Elma Messut, Helsinki (matkailutuotteet)		08.11
Leader neuvottelu Ylivieska		10.11
Keskustelutilaisuus hankkeesta		18.11
Plassi Eakr hanke tutustuminen, Kalajoki		04.12
Rakennerahastopäivät, Oulu		16.12
Joosepin talon kuntokartoituksen valmistelu		Tammikuu 2009
Joosepin talon kuntokartoitus/Rakennuskannus		Maalis-toukokuu 2009

MÄKIRAONMÄKI – KULTTUURIKYLÄ

Opastetaulut 9 kpl (arvio)

Graafisen ilmeen suunnittelu 1000 € (ilman internetsivuja n. 500 €)

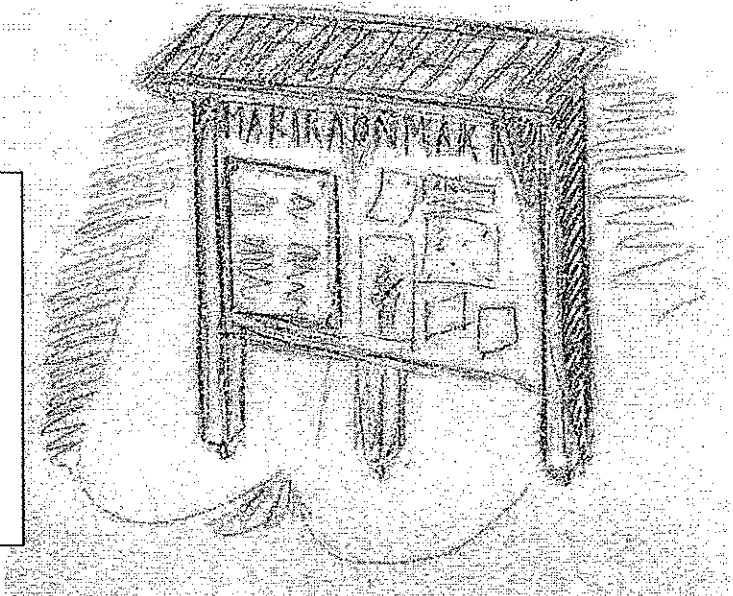
Taulujen hinta asennuksineen keskimäärin 400 € kpl = 3600 € (hinta-arvio hyvin summittainen, arvioitu erään luontohankkeen opastetaulujen hintojen mukaan)

Yhteensä 4600 € (ilman internetsivuja 4100 €)

Jokaisen keskeisen rakennuksen sisäänkäynnin läheisyyteen tulee noin 40 cm x 60 cm kokoinen opastetaulu (koko ilman kehyksiä). Yksinkertainen harmahtava tai valkoinen puunvärinen runko ei vie liikaa huomiota itse opasteelta. Kilpiosan ja rungon teko voidaan kilpailuttaa erikseen. Näin kilpi on mahdollista myöhemmin vaihtaa runkoa uusimatta. Ainakin rungon voi teettää paikallisesti esimerkiksi yhdistyksellä, oppilaitoksella tai sosiaalisella yrityksellä. Opastetaulussa kerrotaan rakennuksen historiasta, mutta ei nykyisestä käyttötarkoituksesta, sillä se voi muuttua. Nykyinen käyttötarkoitus kerrotaan tarvittaessa esimerkiksi yksinkertaisella kaiverretulla tai maalatulla puukyltillä, joka kiinnitetään kevyesti rakennukseen (esim. Kotiseutuarkisto, Infopiste, Aapan kahvila).

Koska Mäkiraonmäen toiminnot ovat vielä jäsentymättömiä, varsinaista pääopastetta ei kannata suunnitella liian "valmiiksi". Yksi mahdollisuus olisi tehdä valmiiksi puurunko (ks. luonnos alla), joka valaistaan, ja sen vasempaan reunaan kiinnitetään kilpi Mäkiraonmäen historiasta sekä kartta alueesta. Näin oikea reuna jää vielä vapaaksi Mäkiraonmäen toimintojen kuvausta ja mainoksia varten. Tulevaisuudessa, mäen valaisun myötä voitaisiin harkita myös suurta, kauniisti valaistua "Museo- ja kulttuurikeskus Mäkiraonmäki" – kylttiä, joka näkyisi tielle.

Luonnos pääopasteesta. "Katto" (voisi olla myös harjakatto) voitaisiin päällystää huovalla tai päreillä. Keltamulta olisi hyvä vaihtoehto kyltin väriksi, sillä keltainen väri herättää hyvin huomiota ja väri sopisi hyvin "päärakennukseen", Jokelan taloon. Tekstityyppi sanaan Mäkiraonmäki voitaisiin kopioida esimerkiksi työväentalon seinältä, sama tyyli voisi toimia myös koko graafisen ilmeen ohjenuorana.

Opasteiden paikat:

Jokela

Kuntala

Aapan talo

Topiaan talo

Lainamakasiini

Työväentalo

Aitat

Tuulimylly

Pääopaste Jokelan talon luokse

(myöhemmin tehtävään porttiin kiinnitettäisiin aukioloajoista ym. kertova kyltti, ei vielä ajankohtainen)

Graafiseen ilmeeseen kuuluvat:

Logo

Graafinen ohjeistus (fontti, asettelut lomakkeissa)

Lomake-, kuori- ja käyntikorttimallit

(Internetsivut)

MÄKIRAONMÄKI – KULTTUURIKYLÄ

Museokierros (visio)

Kun kävijä saapuu Mäkiraonmäelle, hän pysäköi autonsa nykyisen Rauhaniyhdistyksen luokse. Varsinainen sisäänkäynti on Kuntalan luona. Sisäänkäynnin luona ovat näkyvissä aukioloajat ja maininta siitä, että opas löytyy Jokelan talosta (talo merkittävä selkeästi). Kierros voidaan suorittaa sekä myötä- että vastapäivään. Leveähkö polku kulkee jokaisen rakennuksen editse, jolloin eteneminen on luontevaa kohteesta toiseen. Polku kulkee muutoin ”ympyrää”, mutta ympyrän halkaisee linja tuulimyllyn ja aittojen takaa pääsisäänkäyntiä kohden. Tämä linja mahdollistaa muun muassa markkinakojujen ym. pystyttämisen polun varteen. Kaikenlainen pajukko ja risukko loistaa poissaolollaan, ja rakennusten lähettyville ovat eri yhdistykset laittaneet omia nimikkokukkapenkkejään ja yrtti-istutuksiaan. Näiden vierellä on penkkejä. Polku on kovaa ”hiekkatietä”, jota pitkin voi kulkea myös rollaattorilla tai pyörätuolilla. Polun varrella ei ole portaita. Piha on selkeästi rajattua nurmikenttää.

Kuntalassa on vaihtuvia näyttelyitä, kotiseutuarkisto tutkijahuoneineen, kerhotila sekä taiteilijoiden työtiloja. Koska ollaan entisessä kunnantalossa, on oleellista esitellä kannuslaista päätöksentekoa (kuntamuseo). Tähän yhteyteen sopii myös valtiopäivämiesnäyttely, mutta päällekkäisyyttä Oskari Tokoi –museon kanssa on vältettävä. Yhdessä huoneista, jonka sisällä tiedetään olevan vanhaa Sahlgrenin kauppaa, voitaisiin purkaa seinää siten, että vanhat hirret tulevat näkyviin. Tuohon huoneeseen voisi tehdä kauppa- ja liikennemuseon, jossa myös paikallinen merkkihenkilö J.P. Sahlgren pääsisi esille. Koska kotiseutumuseolla ei ole juurikaan esineistöä tuohon aiheeseen liittyen, varsinaista maakaupan rekonstruktiota voi olla vaikea luoda. Koska Kuntalassa on kaksi selkeää sisäänkäyntiä, voisi vasemmanpuoleinen sisäänkäynti johdattaa museotiloihin ja oikeanpuoleinen (rajattu pääsy) kotiseutuarkistoon, kerhotilaan ja taiteilijoiden työtiloihin. Vintti olisi sopivaa varastotilaa sellaisille esineille, joita ei tarvitse säilyttää lukkojen takana.

Joosepin eli Jokelan talo antaa käsityksen siitä, miten Kannuksessa elettiin 1900-luvun alussa. Tupa ja kamarit on entisöity siten, ettei mitään nykyajan mukavuuksia

ole näkyvissä. Valaisimien tyylin on edustettava 1900-luvun alkua (kuitenkin sähkövalaisimet) Osa kamareista voidaan tehdä museomaisiksi, joissa kävijöiden kulkua on rajoitettu. Tuvasta kannattaisi tehdä sellainen, että se sopii myös kokoontumispaikaksi kesäaikaan. Mikäli yläkertaan saadaan turvallinen käynti, sinne voidaan sijoittaa esimerkiksi valokuvanäyttely. Muussa tapauksessa tila voi toimia varastona. Mäkiraonmäen pääopaste sijoitetaan Jokelan talon sisäänkäyntiä vastapäätä. Jokelan talossa sijaitisi myös oppaan "kortteeri" ja infopiste. Kulku Jokelan taloon on esteetön, eli ovelle johtaa luiska. Ainakin infopisteelle on päästävä ilman kynnyksiä.

Työväentalo ja Oskari Tokoi –museo ovat valmis kokonaisuus. Työväentalo on aktiivisessa käytössä juhla- ja esiintymispaikkana. Oskari Tokoi –museon esittely kuuluu olennaisesti Mäkiraonmäen museokiertoon.

Lainamakasiinissa sijaitsee Kannuksen vanhoista elinkeinoista kertova museo. Alimmassa kerroksessa on lähinnä viljelyyn, karjanhoitoon, metsästykseseen ja kalastukseen liittyvää esineistöä. Toisessa kerroksessa voitaisiin esitellä entiseen tapaan miesten ja naisten töitä, mutta talonpoikaistuvan esittely siirtyisi Jokelan taloon. Aiemmin ylimmässä kerroksessa säilytettyä vajaata kirkollisten esineiden kokoelmaa voitaisiin esitellä paremmassa tilassa Kuntalassa, esimerkiksi kunnan toiminnasta kertovan näyttelyn yhteydessä. Ylimmässä kerroksessa on hieno tila valokuvanäyttelylle, sillä tila on valoisa. Museoesineiden säilyttäminen ylimmässä kerroksessa on myös valoisuuden vuoksi riskialtista. Muutenkaan arvokkainta esineistöä ei ole syytä säilyttää vaikeasti puhtaana pidettävässä lainamakasiinissa, vaan niiden varastointi- ja esittelypaikaksi olisi syytä harkita Kuntalaa tai Jokelan taloa.

Topiaan talossa kävijä voi esimerkiksi tehdä ostoksia taideyhdistyksen myymälästä tai ihailia vaihtuvia taidenäyttelyitä.

Aitat ja tuulimylly voivat olla nykyiseen tapaan suljettuja rakennuksia. Niihin voidaan myös sijoittaa pienimuotoisia näyttelyitä (mm. myllyistä, hautaustavoista jne), mutta museoesineitä ei voi säilyttää niissä jatkuvasti.

Aapan talossa matkailija voi lopuksi hengähtää kahvipaussia. Kahvittelun lomassa voi tutustua paikalliseen kulttuuriin paikkakuntaa esittelevän pienoiskirjaston ja pienimuotoisten vaihtuvien näyttelyiden kera, jotka on sijoitettu aiemmin lähes vailla käyttöä olleisiin kamareihin. Aiemmin kamareissa olleet museoesineet on sijoitettu kunnostettuun Jokelan taloon, joka toimii museaalisempana ympäristönä. Aapan talossa ovat myös wc:t. Toimiston sijainti wc:iden ”edessä” on hieman ongelmallista, ja tilan käyttöä voisi miettiä uudelleen esimerkiksi vauvanhoitotilana tai hengähdyspaikkana. Aapan taloa vuokrataan myös pienimuotoisia tilaisuuksia, kuten kokouksia ja juhlia varten.

KANNUSKEN KAUPUNKI

Mäkiraonmäen kehittämistyöryhmän opintomatka 9. – 10.6.2008

Mukana:

Jaakko Hautamäki, Auli Saukko, Eero Hanni, Sirkka-Liisa Ypyä, Timo Kalermo,
Sirkka Laurila, *Esä Erkki 15*

Lähtö kaupunginvirastolta maanantaina 9.6. klo 7.00.

Maanantai 9.6.

1. kohde n. 9.30

Kotiseututalo Keskikangas, Ylihärmässä.

- jaoston ylläpitämä kotiseututalo. Talon vanhin osa rakennettu 1770-luvulla, laajennettu 1800-luvulla, kunnostus kotiseututaloksi vuonna 2000.
- kesäkuukausina taide- ym. näyttelyitä ja perinnejuttuna pihaseurat joka kesä elokuun 1. sunnuntaina
- koululaisille (luokka eli n. 30 oppilasta kerralla) järjestetään viikon leirejä, jossa he voivat mm. seurata kyntöä, kylvöä ja työskennellä savipajassa.
- kalusteet kunnostettu oppilastyönä (hirsia jätetty näkyville, tapettia on ollut 26 kerrosta)
- omat kotisivut (harmaanmaanmuseot.fi)
- markkinointi Härmän matkailun kautta, jolle maksetaan n. 85€/vuosi
- varausjärjestelmää ei ole; yhteystiedot esitteissä
- Vuosiliikevaihto n. 2000 €
- Talolle on myönnetty E-P:n rakennusperintöpalkinto.

2. kohde n. 10.00

Vanha Paukku, kulttuurikeskus, Lapua

- Valtion patruunatehdas perustettiin Lapualle vuonna 1923. Suurimmillaan tehtaan patruunatuotanto oli sotien aikana. Vuonna 1976 patruunatehtaalla tapahtui räjähdysonnettomuus, jonka jälkeen tuotanto siirrettiin muualle. Alue siirtyi Lapuan kaupungin omistukseen 1993, jonka jälkeen siitä peruskorjattiin monipuolinen kulttuurikeskus. Kulttuurikeskuksessa ja sen ympäristössä järjestetään ympäri vuoden tapahtumia, joista suurin on joka elokuinen Vanhan Paukun Festivaali.
- Alueella toimii kaupungin kirjasto, pajakappeli, museo, valokuvakeskus ja patruunagalleria, Lapua taidemuseo, jossa on vuosittain esillä neljä näyttelyä, Ison Prässin kahvila ja konserttikäyttöön suunniteltu Alajoki-Sali. Alueella toimii myös monien alojen yrittäjiä ja liikkeitä.

3. kohde n. 11.30

Koskenkorvan Trähteeri, Koskenkorva

- Vanha pohjalainen maalaismiljö, joka on rakennettu vieraiden käyttöön vanhaa säilyttäen.
- talvella käytössä päärakennus, jossa renkitupa ja ruokailusali toimivat juhlatilana n. 60 hengelle, kesällä tiloihin sopii n. 150 henkeä. Ryhmämajoitusta kesällä 10-25 hengen ryhmälle
- ylläpitäjänä isäntä ja emäntä + piiat ja rengit
- räätälöityä ohjelmaa ryhmille
- alueella on myös Trähteerin kylpylä ja Koskenkorva-Museo

4. kohde n. 13.30

Hämes-Havunen, Kauhajoki

- tilausravintola, joka on avoinna ryhmille (väh. 10 henk.) esittelyä, ruokailua tai kahvitarjoilua varten etukäteisvarauksesta.

Antiikkihelmi, Kauhajoki

- talonpoikaisantiikin myynti sekä osto
- nettisivujen mukaan Antiikkihelmi sijaitsee luonnonkauniissa maalaismiljöössä, jonka aitoissa kaupan lisäksi on vaihtuvia taidenäyttelyitä sekä pieni museo. Myymälän yhteydessä toimii myös viihtyisä kesäkahvila

5. kohde n. 15.00

Galleria Gottorp, Kristiina kaupunki

- Kristiinankaupungin maaseudulla 4 km keskustasta
- useita jyrkeitä vanhanajan hirsirakennuksia, joissa Stina Engvallin ja Sonja Lapveteläisen taideteoksia myytävänä
- noitavainonäyttely
- galleriassa taideteosten lisäksi kirjoja, kortteja, koruja
- aurinkoinen ulkoterasi, jossa kahvia kotileivonnaisten kera

6. kohde n. 16.30 majoituspaikkamme

Kiilin kotiseutumuseo, Siipyy

- avoinna kesäaikaan klo 10-18 päivittäin, muulloin tilauksesta ryhmille (15-200 henkeä). Toiminut 40 vuotta
- ravintola, kokoustilat näyttelyt, majoituspaikkoja: retkeilymaja Kiilinranta 2x4 h, Kiilin mökit 9x3-4, 8x2-6, yht. 84 vuodetta, Kirjailijan mökki 4 h, Luhtimökki 2 h. Lisäksi alueella näköalatorni ja kappeli
- A-oikeudet,
- vanhin talo, savupirtti, 1700 luvulta, n. 20 rakennusta, joista osassa toimintaa
- lapset suuri kohderyhmä; leirikouluja, päivän retkiä, käsityöpäivä
- Viisufestivaalit, joulumarkkinat mm. lapsille jouluun liittyviä tapahtumia, leipomista, kynttilän valamista
- Liikevaihto säätiöllä n. 100 000€, kannatusyhdistyksellä n. 120 000€. Säätiö ei saa harrastaa liiketoimintaa, ainoastaan järjestää ohjelmaa. Säätiöllä yksi työntekijä. kävijöitä 16000/vuosi
- asuntovuokrausta, sukujuhlia, häitä, turistipaketteja, kalastuspaketteja, lintu-/luontokurssit, aikamatkoja 1800-luvun arkipäivän rooli. Kursseista suurin osa kaksikielisiä, osallistujia väh. 7 hlö
- hylkeen lihaa, pettuleipää, joka tehdään alusta asti
- ulkomaalaiset pitää, suomalaiset eivät vielä osaa arvostaa, italialaisille mah-tava kokemus kävellä jäällä ja käydä savusaunassa
- yhteystiedot mm. Pohjanmaan matkailu

Tiistai 10.6.

7. kohde n. 10.15

Brinkenin museo, Maalahti

- kotiseutumuseo, kukkapuutarha, perhospuutarha
- n. 200 kävijää/vuosi
- Tilaisuuksia: kotiseutupäivä heinäkuussa, kukkien päivä elokuussa (markkinapäivä)

- kotiseutuyhdistys omistaa, rahoitusta säätiöltä ja pankilta, oppaitten palkkaukseen saadaan kunnalta rahaa
- avoinna juhannuksesta elokuun loppuun
- markkinointi varojen mukaan
- Tapahtumia, juhlia, näyttelyiden avaus kesällä, iltakokootumisia, lauluiltoja, koululaisten/tarhalaisten eväretkiä, kesänavetta kirpputori, talkoopäivä joka maanantai (puutarhanhoito, näyttelyn valmistelu, arkisto)
- Kotiseutuarkisto, jossa on todella hyvät tilat. TE-keskus ja kunta tukenut hanketta, jonka aikana kunnostettu arkistotila, työtila, hyllyt ja ilmastointi

8. kohde

Stundas, Museo ja kulttuurikeskus, Mustasaari

- Stundars ry perustettu 1972. Kaikki yhteensä yli 60 rakennusta siirretty lähinnä Vaasasta
- Ravintola Hemmer toiminut 1,5 vuotta, yksityinen, isoja yrityksiä mukana
- Verkostoituminen museon ohjelman mukaan
- Koululaiset ja lapsiryhmät keskeinen kohderyhmä
- opastus tasatunnein. Heinäkuussa arkisin klo 13 lasten kierros: Aartenmetsästäys. Torstaisin aikamatka klo 11-14
- Lasten käsityöleiri 4 pv, 16 lapsen ryhmä. Leirimaksu 50€.
- Postitoimisto ja vanha maakauppa, jossa myytävänä vanhaa ja uutta
- Koulu, jossa opetusvälineenä rihvelitaulut ja jäniksenkäpälä sieninä
- Perinteinen tupa, jossa piisi (takka) on toisessa nurkassa ja isännän kaappi vastapäisessä nurkassa. Esineillä tarkat paikat perinnetiedon mukaan. Kaikissa taloissa voi tulen laittaa takkaan.
- Talkootöissä 20-25 käsityöläistä. Joka toinen vuosi henkilökunnalla paloturvallisuuskoulutus
- Navetta, jossa on puuhaketta lattialla, toimii näyttelytilana. Lisäksi sitä käytetään ruokailu- ja vaatteenvaihtotilana.
- Lasten navetassa on puusta tehdyt eläimet ja kumiutareinen lehmä

Ruoka oli hyvää. Hinta 16 €. Menu Salaatit, vakkivihannekset, karitsan lihaa, hyvä tumma kastike, jälkiruokana jäätelö mansikkakastikkeella.

9. kohde

Käsityöntalo Loffet, Vaasa

- sijaitsee 1800-luvulla rakennetussa talossa Vaasan ydinkeskustassa
- käsityömyymälä Taito Shop Loftetissa käsi- ja taideteollisuustuotteita käyttöesineiksi ja sisustukseen. Tuotteet edustavat parasta suomalaista ja pohjalaista käsiteollista tuotantoa. Loftet on lahjojen ostospaikka ja kuuluisa upeista lahjapakkauksistaan.
- Ruoka- ja kahvilapalvelut, kokoustilat, vaihtuvat näyttelyt, multimedia-esitys Pohjalaisesta käsityöstä, opastuskierrokset talossa

10. kohde

Tilkkutäkki, Laihia

- Talo vuodelta 1893, vellikello katolla
- yksityinen perheyritys vuodesta 1998, lähinnä vaimon hoidossa; mies töissä vieraalla. Maatalouden/ pientilan sivuelinkeino.
- Monipuolinen käsityöliike, brodeerausta tietokoneella; lippikset, paidat

- asiakkaat pitkin maakuntaa
- käy messuilla keväällä 1-2 kertaa ja syksyllä Vaasa - Seinäjokialueella
- TE keskuksen kautta investoinnit koneisiin (30-40%)

11.kohde

Vänrikki Stoolin opastuskeskus, Oravainen

- museo ja kulttuurihistoriallinen nähtävyys.
- Oravaisten historiallinen on yhdistys perustettu 1992. Haluavat historiallisen asiantuntemuksen avulla vaalia ja elävöittää tapahtumia Oravaisten taistelusta 14.9.1808, jolloin venäläiset joukot ja Ruotsi-Suomen armeija kohtasivat Suomen sodassa Oravaisten taistelutantereella.
- avoinna 1.6.- 15.8. 12 -18 (ei maanantaisin). Muulloin sopimuksen mukaan
- Kesäravintola ja kahvila
- Ohjelmapalvelut: opastuksia, tarinoita, perimätietoa, henkilökuvauksia

Paluu kaupunginvirastolle tiistaina 10.6.2008 klo 17.00

YHTEENVETO/ HUOMIOITA

Opintomatkalta sai paljon vinkkejä Mäkiraonmäen kehittämiseen.

Yleensä kohteet olivat jaoston, säätiön, yhdistyksen tai yksityisen ylläpitämiä, kunta oli mukana tukemassa joko avustajana tai osallistumalla oppaiden palkkauskustannuksiin.

Kohteet eivät olleet keskustan tai palvelujen läheisyydessä ja suuremmissa paikoissa ol- tiinkin omavaraisia ja alueelta sai tarvittavat palvelut ja tarvikkeet.

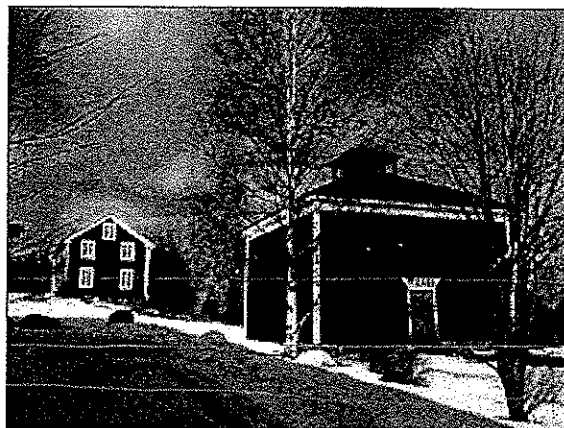
Vanha Paukku ja Stundas ovat suuria, toimivia kokonaisuuksia, jotka ovat jo saavuttaneet asemansa kulttuurikeskuksina. Koskenkorvan Trahteeri ei vielä ole niin tunnettu, mutta kehittymässä hyvää vauhtia. Galleria Gottop oli viihtyisä toimiva pieni alue noitatarinoineen ja Brinkenin museossa kotiseutuarkisto ja kukkapuutarha olivat vetonauloina. Tilkkutäkki kulttuurikeskukseen sopivana yrityksenä hyvä esimerkki samoin kuin käsityöntalo Loftet. Antiikkihelmi yllätti vaatimattomuudellaan. Muut kohteet Kiilin kotiseutumuseo mukaan lu- kien olivat hyviä esimerkkejä sovellettavaksi Mäkiraonmäelle. Yöpymispaikassamme Kiilin kotiseutumuseolla myymälä meni kiinni klo 18. ja sen jälkeen lähin kauppa oli n. 20 km päässä. Mäkiraonmäellä ei tätä ongelmaa ole; kaikki palvelut ovat kävelymatkan päässä. Totesimmeikin, että Mäkiraonmäki on mitä mainioin paikka kulttuurikeskukseksi.

Kannuksessa 10.7.2008

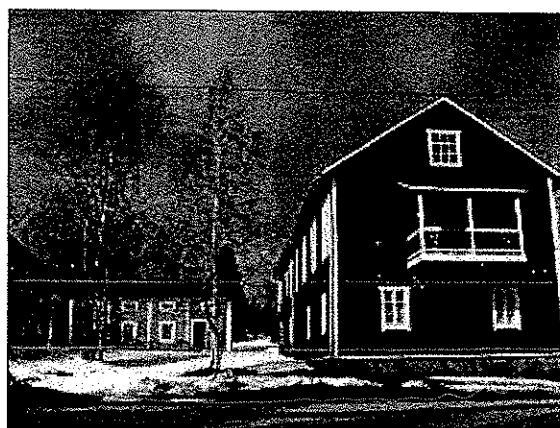
Sirkka Laurila
työryhmän sihteeri

Alueraportti Länsi-Suomen ympäristökeskus
Pohjanmaan inventointi, KEPO

KANNUS
MÄKIRAONMÄKI

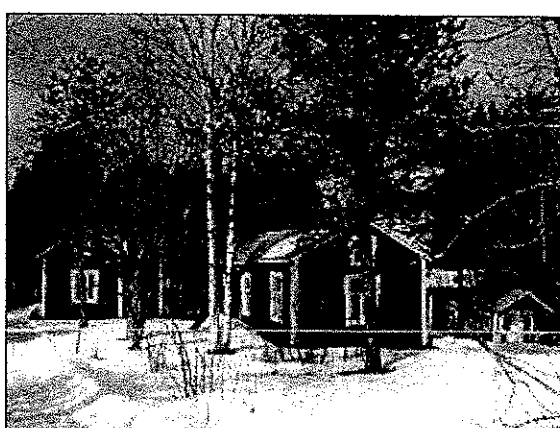
Mäkiraonmäkeä kuvattuna etelästä. Kuvassa vuonna 1858 rakennettu ja myöhemmin siirretty ent. lainamakasiini, taustalla Topian talo
 Kuvaaja: Minna Torppa
 Kuvausaika: 12.4.2006

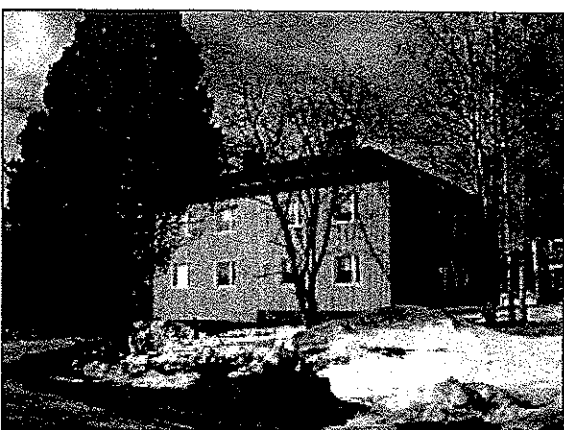
Mäkiraonmäkeä etelästä. Vasemmalla mäkialueen vanhin päärakennus eli 1700-luvulla alunperin rakennettu Joosepintalo. Oikealla vuonna 1909 Työväentaloksi laajennettu ent. värjäämörakennus
 Kuvaaja: Minna Torppa
 Kuvausaika: 12.4.2006

Mäkiraonmäkeä kuvattuna lounaasta. Taustalla keskellä 1800-luvun alkupuoliskolla rakennettu nk. Aapan talo
 Kuvaaja: Minna Torppa
 Kuvausaika: 12.4.2006

Mäkiraonmäen pohjoisosassa sijaitsevia todennäköisesti itsellisten ja käsityöläisten pienasumuksia
 Kuvaaja: Minna Torppa
 Kuvausaika: 12.4.2006

Alunperin 1700-luvun lopulla rakennettu ja myöhemmin laajennettu ent. Sahlgrenin

Topian, eli rekisterinimeltään Mäki-Jokelan v 1800 rakennettu talo kuvattuna luoteesta

kauppapuotirakennus. Rakennus on toiminut myös kirjastona, kouluna ja kunnantalon.
 Kuvaaja: Minna Torppa
 Kuvausaika: 12.4.2006

Kuvaaja: Minna Torppa
 Kuvausaika: 12.4.2006

Aapan ja Topian talot kuvattuna lännestä
 Kuvaaja: Minna Torppa
 Kuvausaika: 12.4.2006

Häviämässä olevaa rakennuskantaa 1900-luvun alusta uudempien asuinrakennusten ympäröimänä Mäkiraontien länsipuolelta
 Kuvaaja: Minna Torppa
 Kuvausaika: 12.4.2006

Id: 20597
Pääas. kunta: Kannus
Pääas. kylä: ei määritelty
Aluetyyppi: ei määritelty
Arvotus: ei määritelty

Alueen sisältämät kohteet:
 Aapantalo

Kuvaus:

Mäkiraonmäen alue sijaitsee Kannuksen kirkonkylässä Kirkon pohjoispuolella olevan korkean mäen päällä. Mäkiraonmäen aluetta rajaa etelässä ja lännessä mäkialuetta reunustava Mäkiraontie, idässä alue rajautuu Junkalantien varrella sijaitseviin uudempiin asuinrakennuksiin, ja pohjoisessa alueeseen lukeutuu mäellä risteilevien kapeiden kujien varsilla sijaitseva todennäköisesti 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alkupuoliskon välisenä aikana muodostunut pienasumusten alue. Mäkialueen eteläpuolella sijaitsevasta Kannuksen kirkon ympäristöstä Mäkiraonmäen erottaa nykyisin Kajaanintie. Aikaisemmin tien paikalla oli avoin torialue, jonka reunamilla sijaitsivat lainamakasiinin lisäksi myös syrjäkyläläisten kirkkotallit.

Mäkiraonmäelle nouseaan idästä Junkalantieltä asfaltoitua Mäkiraontietä pitkin. Tie kiertää Työväentalon ja ent. Kunnantalon editse jatkuen mäkialueen länsilaidalla aina Jokelantiehen saakka. Mäkiraontieltä nousevat pihapiireihin ulottuvat lyhyet päälystämättömät tiet, sekä mäen pohjoisosissa sijaitsevien pienasumusten alueelle johtava Mäkikuja. Mäkiraonmäen kokonaisuuden muodostavat vuonna 1984 Valtioneuvoston päätöksellä suojeltu Työväentalo, entinen Kunnantalo, nykyisin kotiseutumuseona toimiva ent. lainamakasiini, kolme kookasta pohjalaistaloa nk. Joosepin, Aapan, ja Topian talot, sekä useamman pienasumuksen ryhmä mäen pohjoisosassa. Alueen kookkaampia päärakennuksia ympäröivät talousrakennukset - mukaan luettuna tuulimylly, ovat suurelta osin mäkialueelle muualta siirrettyjä. Työväentalon itäpuolella sijaitseva nykyisin kotiseutumuseona toimiva lainamakasiini on alun perin rakennettu 1858, ja sijainnut ilmeisesti mäkialueen lounaisosassa.

Mäkiraonmäen vanhimmat rakennukset ovat 1700-luvun lopulla alun perin rakennettu Joosepin talo, RHR-tietojen perusteella vuonna 1800 rakennettu Topian talo, sekä todennäköisesti 1800-luvun puolivälin jälkeen rakennettu Aapan talo. Em. rakennusten eteläpuolella on osittain 1700-luvulla rakennettu, ja myöhemmin useaan otteeseen korjattu ent. Sahlgrenin kauppapuoti (toiminut myös mm. kunnantalon), sekä vuonna 1909 entisestä värjäämö rakennuksesta laajennettu Työväentalo. Rakennukset muodostavat kaksi toisiinsa liittyvää ja yhdeltä sivultaan avonaista neliömäistä pihapiiriä, joiden keskellä sijaitsee Joosepin keltaiseksi maalatulla pystysuuntaisella laudoituksella vuorattu, ja valkoisin kehyksin ja listoin varustettu päärakennus.

Mäkialueen korkeimmalla paikalla sijaitsee Mäkiraon suurin päärakennus, vuoraamaton, punamullalla maalattu, ja valkoisin kehyksin ja listoin varustettu nk. Aapan talo. Aapan talon itäpuolella pihapiiriä rajaa Topian eli Mäki-Jokelan pystysuuntaisella ja punaiseksi maalatulla laudoituksella (valkoiset kehykset ja listat) vuorattu päärakennus. Mäkialueen eteläreunalla sijaitseva ent. Kunnantalo on nykyisin 2-kerroksinen vinkkelinmuotoinen, aumakattoinen, keltaiseksi maalatulla pystysuuntaisella laudoituksella vuorattu (rungossa osia muurattu tiilestä, ja rapattu ?) rakennus, jonka ikkunamuoto on pääasiassa peräisin sotien jälkeiseltä ajalta. Kunnan talon itäpuolella on vuonna 1909 nykyiseen muotoonsa rakennettu 2-kerroksinen, vaakasuuntaisella laudoituksella vuorattu, sekä valkoisin kehyksin ja listoin varustettu Työväentalo.

Lähteet:

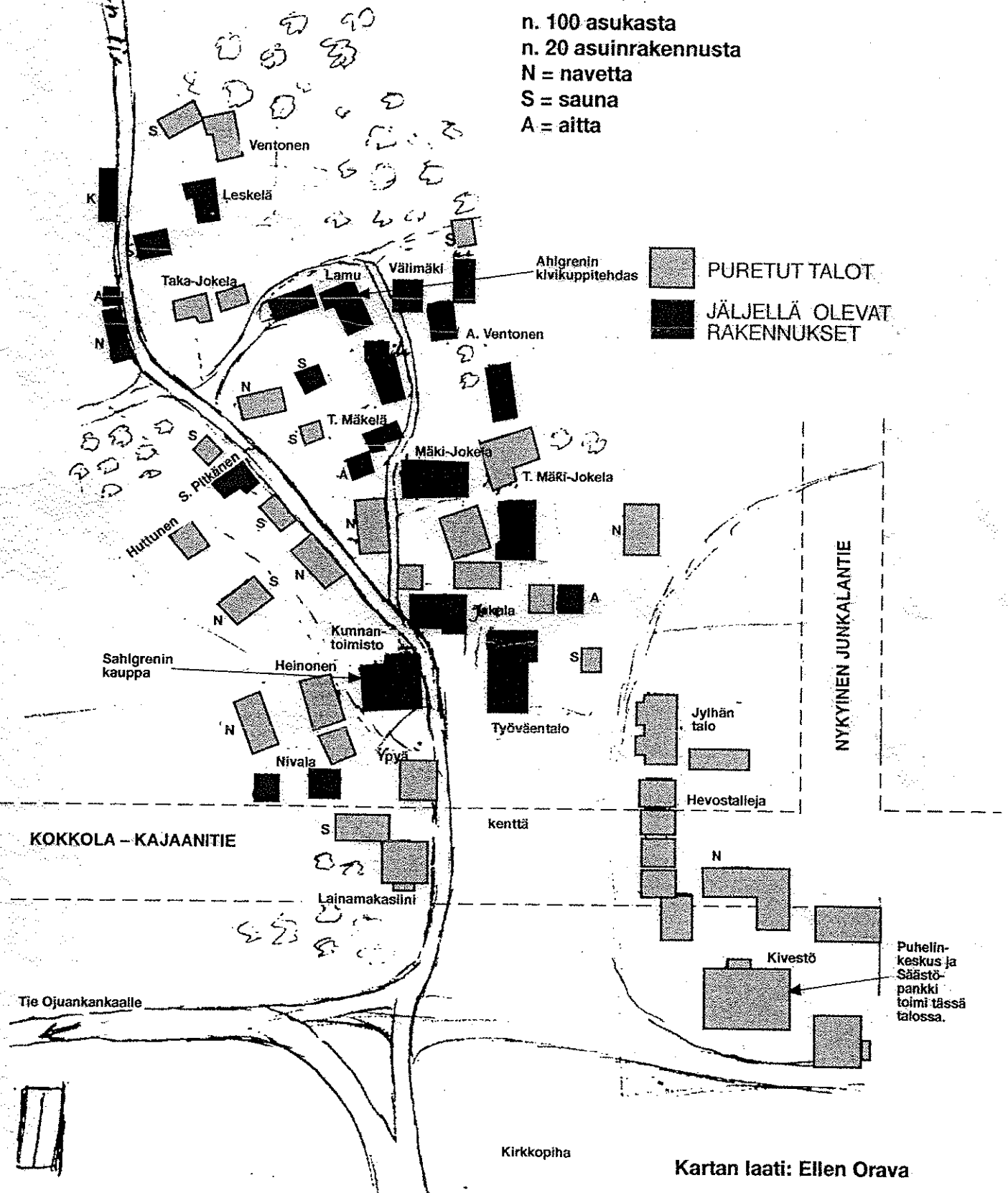
Varras. Kannuksen kotiseutulehti 2002. Kannus-Seura ry. Kannus 2003.

Varras. Kannuksen kotiseutulehti 2003. Kannus-Seura ry. Kannus 2003.

www.kulttuuriymparisto.fi -sovellusvuokrauspalvelu

Jonkalan 115

n. 100 asukasta
n. 20 asuinrakennusta
N = navetta
S = sauna
A = aitta

Museovirasto VAT/Rakennettu kulttuuriympäristö
Kannus
Mäkiraonmäen vanha asutus ja Kannuksen kirkko

Rekisterissä olevet tiedot ovat valmisteluvaiheessa ja muuttuvat päivittäin.

Kuvaus: Mäkiraon mäen 1900-luvun alun kirkonkylille tyypillinen rakentaminen ja tunnetun pohjalaisen kirkonrakentajasuvun rakentama Kannuksen kirkko muodostavat 1930-luvun paloa edeltävää aikaa edustavan kirkonkylämiljöön.

Kannuksen keskustan alavasta maastosta kohoaa kunnan historiallinen keskus, nykyisin teiden saartama Mäkiraon mäki, eteläpuolellaan Kannuksen kirkko. Mäkiraonmäki perinteisine rakennuksineen on 1930-luvulla sattuneesta tulipalosta säästynyt, 1800-luvun kuntakehityksestä kertova kokonaisuus muuten uudessa taajamakuvassa. Mäen etelärinteellä on viiden suurikokoisen, kaksikerroksisen rakennuksen ryhmä, johon lukeutuvat Jokelan, Mäki-Jokelan ja Vaetojan maatilarakennusten lisäksi entinen kunnan toimisto, Kuntala, pitäjän hirsinen lainamakasiini sekä poliittisen järjestötoiminnan keskuksena, 1900-luvun alkuvuosina rakennettu työväentalo.

Kannuksen kirkon ja Mäkiraonmäen erottaa toisistaan nykyisin valtatie 28. Intendentinkonttorin suunnittelema puukirkko on rakennettu Heikki Kuorikosken johdolla. Muodoltaan se on sisäkulmistaan viistetty ristikirkko, jonka kahdeksankulmaisesta ristikeskuksesta kohoaa terävään huippuun päättyvä lanterniini. Kirkon vieressä seisoo puinen kellotapuli vuodelta 1817.

Historia: Kannuksen kirkonkylää tuhosi tulipalo 1934. Kirkon ja rautatieaseman ohella vain Mäkiraon mäellä oleva rakennuskanta säästyi.

Lestijoen varteen syntyi vakinaista asutusta myöhäiskeskiajalla. Asutuksen määrä nousi voimakkaasti 1700-luvun loppupuolella, ja Ylikannuksen eli Kannuksen pitäjässä taloluku nousi vuosien 1723 ja 1808 välillä 16:sta 67:een. Lohtajan alaisen kappeliseurakunnan kasvettua sen 1670-luvulla rakennettu kirkko korvattiin 1761 uudella, joka paloi salaman sytyttämänä 1813. Nykyinen Kannuksen kirkko rakennettiin Intendentinkonttorin suunnitelmien 1815-1817. Kannus erotettiin kunnallishallinnollisesti Lohtajasta 1859 ja seurakunnallinen itsenäistyminen toteutui 1885.

Lähteet: Ville Luho ja Armas Luukko, Suur-Lohtajan historia 1. Suur-Lohtajan historiatoimikunta. Keski-Pohjanmaan historiasarja 3. 1957.

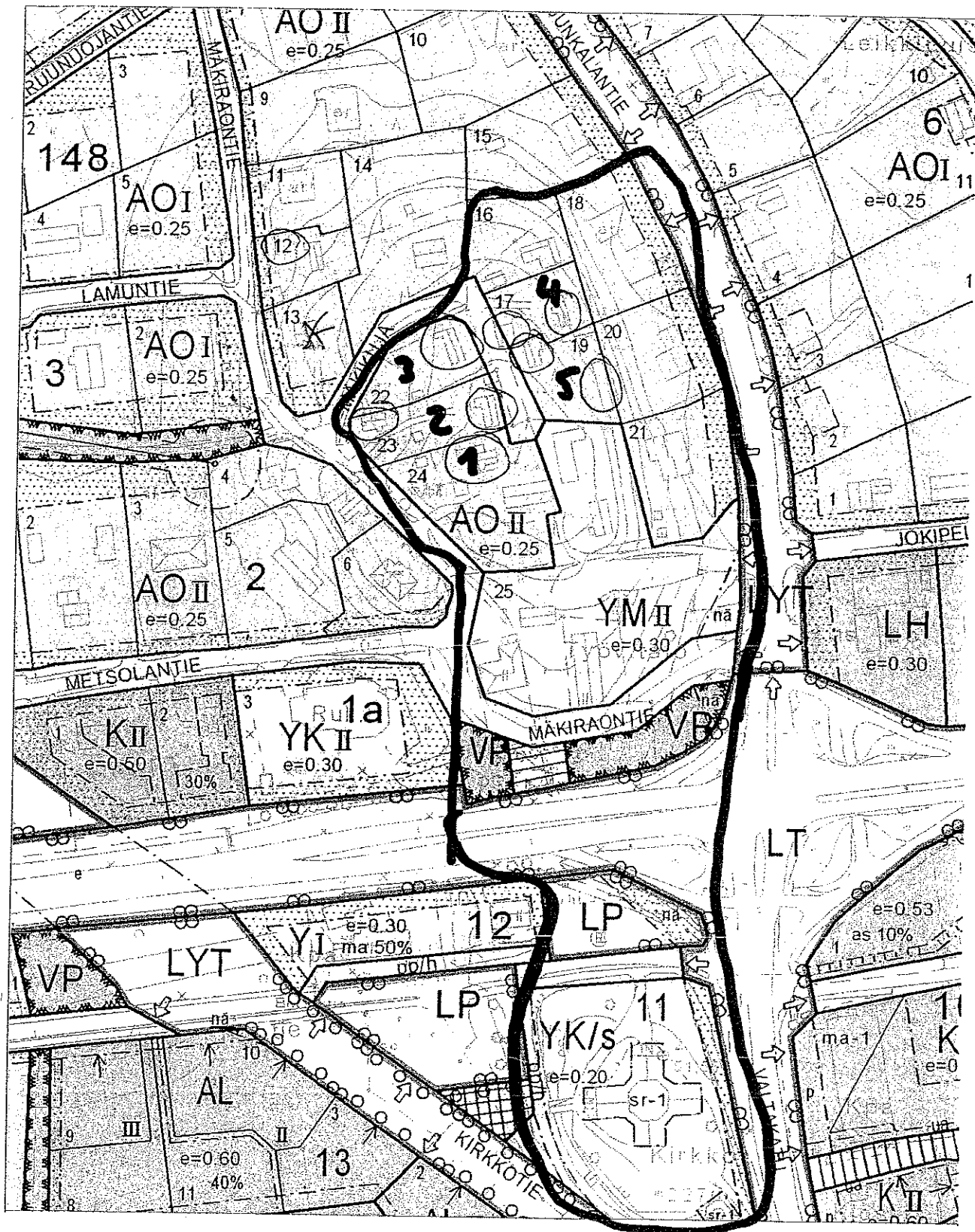
Leevi Junkala, Maria Niemelä, Suur-Lohtajan historia 2. Suur-Lohtajan historiatoimikunta. Keski-Pohjanmaan historiasarja 4. 1977.

Saini Heikkuri-Alborz ja Pirjo Niemi, Arvokkaat kulttuurimaisemat Keski-Pohjanmaan jokilaaksoissa. Vaasan seutukaavaliitto 1993.

Keski-Pohjanmaan arvokkaat maisema- ja kulttuurialueet. Keski-Pohjanmaan liitto, Sigma Konsultit Oy 2001.

Sirkka Laurila, Mäkiraonmäen museo- ja kulttuurikeskus. Toiminnan kehittäminen. Helsingin yliopiston maaseudun tutkimus ja koulutuskeskus 2002.

Minna Torppa, Keski-Pohjanmaan inventointi, Länsi-Suomen ympäristökeskus. KIOSKI-tietokanta 20.3.2008.

Mittakaava 1:2000

19.03.2008

© Kannuksen kaupunki
Tiedot ovat vahvistamattomasta kaavayhdistelmästä